

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/2508
Karar No : 2008/156

Davacı : Dört Kardeşler Deniz Nakliyat Turizm Ltd. Şti.
Vekili : Av. Erdoğan Doğan
Ertem-Sönmez İşhanı Kat:3 No:301 Gelibolu/ÇANAKKALE
Davalı : Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza B-3 Blok Bilkent/ANKARA

İstemin Özeti : Feribot ile yolcu ve araç taşımacılığı yapan Türkiye Denizcilik İşletmeleri A.Ş. (TDİ)'nin, hâkim durumda bulunduğu Eskihisar-Topçular hattındaki teknolojik, finansal ve ticari avantajlardan yararlanarak, rakip teşebbüsleri pazar dışına çıkartmak amacıyla başka bir hizmet piyasası olan Çanakkale Boğazı'ndaki hatlarda maliyetin altında fiyat uygulamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesini ihlâl ettiğinden bahisle yapılan şikâyetin reddine ilişkin 24.01.2006 tarih ve 06-03/51-11 sayılı Rekabet Kurulu kararının; uyuşmazlık konusu olayda TDİ'nin rakip teşebbüsleri pazar dışına çıkartmak amacıyla düşük fiyat uyguladığı, bu şekilde hâkim durumunu kötüye kullandığı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Rekabetçi bir pazarda faaliyet gösteren teşebbüsten, rekabete kapalı pazarlardaki pazarlama ve fiyat politikalarını beklemenin mümkün olmadığı, diğer bir deyişle, TDİ'den tekel konumunda bulunduğu dönemdeki fiyat uygulamasını sürdürmesinin beklenemeyeceği, TDİ'nin savunmasında yer verdiği üzere, hatlar arasındaki arz-talep farklılıkları nedeniyle, çok yoğun çalışılan hatlarda fiyatı yüksek tutup, zarar eden hatlarda müşteri sayısını artırmak amacıyla fiyat düşürme şeklindeki bir uygulamanın, yıkıcı fiyat sözü konusu değilse, 4054 sayılı Kanun'a aykırılık oluşturmayacağı, bu noktada hiçbir yıkıcı fiyat uygulamasının yıllarca sürmeyeceği, çünkü hiçbir teşebbüsün davacının belirttiği büyüklükte bir zararı göze alamayacağı, olaya davacı yönünden bakıldığında, iddiaların doğruluğu halinde, söz konusu teşebbüsün yıllar boyu maliyetin altında fiyatla faaliyet gösteren rakibinin fiyatının da altında fiyat belirlemek suretiyle, sürekli zarar etmeyi göze alarak çalışmalarını sürdürdüğü, bu durumun rekabet hukuku ve ekonomi bilimi ve ticari hayatın işleyişi açısından gerçekçi bir yaklaşım olduğunu söylemenin mümkün olmadığı, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi bakımından bir ihlâl bulunmadığı belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Ahmet EĞERCİ'nin Düşüncesi : Dava dosyasının işlem dosyasında bulunan soruşturma raporuyla birlikte incelenmesinden; ilgili pazarda hâkim durumda olan TDİ'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (a) ve (d) maddelerinde gösterilen Çanakkale Boğazı hatlarında yıkıcı fiyat uygulayarak rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırmak ve malî kaynaklarından gelen avantajıyla Çanakkale Boğazı hatlarında yıkıcı fiyat uygulamak davranışlarıyla hâkim durumunu kötüye kullandığı görülmektedir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/2508
Karar No : 2008/156

Bu durumda, TDİ'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumunu kötüye kullandığı yönündeki şikâyetin reddine ilişkin dava konusu Rekabet Kurulu kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptal edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Emin Celâlettin ÖZKAN'ın Düşüncesi : 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun 3. maddesinde hâkim durum, belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü olarak tanımlanmış ve Kanunun hâkim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan 6. maddesinde de, bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması halinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiş, 6. maddede kötüye kullanmanın tanımı yapılmamakla birlikte uygulamada sıkça rastlanılan kötüye kullanma halleri örneklemek suretiyle sayılmıştır.

Hâkim durum, bir ya da birden fazla teşebbüsün pazarda güçlü bir konumda bulunmasını, yani teşebbüsün pazarda rekabeti önleme veya serbestçe davranabilme veya istediği stratejiyi pazara kabul ettirme gücüne sahip olmasını ifade eder.

Dava dosyasındaki soruşturma raporunun incelenmesinden; TDİ'nin ilgili coğrafi pazarlardan Eskişehir - Topçular hattında tekel durumunda, Gelibolu - Lapseki ve Çanakkale - Eceabat hatlarında ise %60-70 oranında piyasada hâkim durumda bulunduğu, TDİ'nin 2002-2004 yıllarında Çanakkale - Eceabat hattında maliyetinin %27, %30 ve %27; Gelibolu - Lapseki hattında ise %30, %28 ve %25 oranlarında maliyetin altında fiyatlar belirlediği, rekabet ortamının mevcut olmadığı Eskişehir - Topçular hattında ise belirlediği yüksek fiyatlarla aşırı kâr elde ettiği, anılan yıllardaki kâr oranının sırasıyla %214, %192 ve %254 olarak gerçekleştiği, Çanakkale - Eceabat ile şikâyete konu Gelibolu - Lapseki hattında son yıllarda uygulanan tarifeler itibarıyla TDİ'nin sürekli zarar ettiği, uygulanan fiyat tarifelerine bakıldığında Çanakkale Boğaz hattındaki tarifelerin 29.8.2003 tarihinden 2005 yılı başına kadar haklı bir gerekçe bulunmaksızın sürekli olarak indirildiği ve maliyetlerin altında fiyatlar uygulandığı, TDİ'nin fiyat indirimi yaparak zararına çalıştığı pazarda rakip teşebbüslerin de genel olarak zararına ya da çok düşük kârlarla çalışmak zorunda bırakıldıkları tespitlerine yer verildiği görülmektedir.

Ayrıca soruşturma raporunda, yıkıcı fiyat değerlendirilmesinde ilk ortaya konan fiyat - maliyet analizlerine göre TDİ'nin, özel sektör firmalarıyla rekabet ettiği ve hâkim durumda bulunduğu Gelibolu - Lapseki ve Çanakkale - Eceabat arabalı vapur hizmetlerinde son üç yılda %30 civarında maliyetin altında aşırı düşük ve zararına fiyatlarla hizmet sunarak rakip teşebbüslerin faaliyetini zorlaştırdığı ve rekabetin gelişimine zarar verdiği, TDİ'nin kılavuzluk hizmetlerinden, liman hizmetlerinden ve Eskişehir-Topçular arası arabalı vapur hizmetlerinden elde ettiği kaynaklarla ilgili pazarda çok düşük fiyatlar dolayısıyla oluşan zararlarını sübvans

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/2508
Karar No : 2008/156
ettiği saptanmıştır.

Bu itibarla, ilgili pazarda hâkim durumda olan TDİ'nin malî kaynaklarından gelen avantajıyla yıkıcı rekabeti uygulayarak rakip teşebbüsleri piyasa dışına çıkarmayı hedeflediği, dolayısıyla 4054 sayılı Kanunun 6. maddesinde yazılı rekabet ihlali fiilini işlediği sonucuna varılmaktadır.

Öte yandan, şikayetçi teşebbüsün ilgili pazarda belirlediği fiyat tarifesinin TDİ'nin fiyat tarifesinin altında olmasının, sahip olduğu feribotun TDİ'nin arabalı vapurlarına göre geri teknolojik özelliklere sahip olmasından ve müşteri tercihinin azlığından kaynaklandığı ve zararına piyasada faaliyet göstermesinin ise batık maliyetlerle piyasadaki çıkış yapma zorluğundan kaynaklandığı hususları dikkate alındığında, davacı teşebbüsün TDİ'den düşük fiyatlarla taşımacılık yapmasının TDİ'nin hâkim durumunu kötüye kullandığı gerçeğini ortadan kaldırmayacağı da kuşkusuzdur.

Belirtilen nedenlerle davacının şikayet başvurusunun reddine ilişkin Rekabet Kurulu Kararının iptaline karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüşüldü:

Dava, feribot ile yolcu ve araç taşımacılığı yapan TDİ'nin; hâkim durumda bulunduğu Eskişehir-Topçular hattındaki teknolojik, finansal ve ticari avantajlardan yararlanarak, rakip teşebbüsleri pazar dışına çıkartmak amacıyla başka bir hizmet piyasası olan Çanakkale Boğazı'ndaki hatlarda maliyetin altında fiyat uygulamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlâl ettiğinden bahisle yapılan şikâyetin reddine ilişkin 24.01.2006 tarih ve 06-03/51-11 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 3. maddesinde hâkim durum, belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü olarak tanımlanmış, ve Kanun'un hâkim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan 6. maddesinde de bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması halinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiş 6. maddede kötüye kullanmanın tanımı yapılmamış uygulamada sık rastlanılan kötüye kullanma halleri örneklemek suretiyle sayılmıştır. Bunlar; "a) Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,

b) Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması,

c) Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/2508
Karar No : 2008/156

teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,

d) Belirli bir piyasadaki hâkimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,

e) Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması" olarak sıralanmıştır.

Yasaya ve öğretiyeye göre hâkim durum, bir ya da birden fazla teşebbüsün pazarda güçlü bir konumda bulunmasını, yani teşebbüsün pazarda rekabeti önleme veya serbestçe davranabilme ya da istediği stratejiyi pazara kabul ettirme gücüne sahip olmasını ifade etmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; feribot ile yolcu ve araç taşımacılığı yapan TDİ'nin hâkim durumda bulunduğu Eskihisar-Topçular hattındaki teknolojik, finansal ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir hizmet piyasası olan Çanakkale Boğazı'ndaki hatlarda maliyetin altında fiyat uyguladığı iddiasıyla yapılan şikâyeti değerlendiren Rekabet Kurulu tarafından ilgili ürün pazarının, feribot ile arabalı vapurlarıyla yolcu taşımacılığı hizmeti pazarı olarak tespit edildiği, ilgili coğrafi pazar konusunda ise, birbirine ikâme oluşturan ve Çanakkale Boğazı'nda karşılıklı kıyılar arası ulaşımı sağlayan Çanakkale-Eceabat ve Gelibolu-Lapseki arası feribot ve arabalı vapur hatlarının bulunduğu Çanakkale Boğazı bölgesinin, Gökçeada'nın ana karaya ulaşım bağlantısını sağlayan hatlardan Kabatepe-Gökçeada hattının ve Eskihisar-Topçular hattının ilgili coğrafi pazarlar olarak değerlendirildiği, soruşturmada TDİ'ye ilişkin iddiaların, bir pazardaki hâkim durumun diğer pazarda yıkıcı fiyat uygulama suretiyle kötüye kullanılması ve rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırıcı eylemler olarak özetlenebileceği, ilgili coğrafi pazarlardan Eskihisar-Topçular ve Kabatepe-Gökçeada hattında TDİ'nin tek teşebbüs olarak faaliyetlerini yürüttüğü, soruşturmanın ana konusunu oluşturan Çanakkale Boğazı hatlarında ise yaklaşık %70 oranındaki pazar payı ile tartışmasız hâkim durumda bulunduğu, dosya mevcut bilgilerden, TDİ'nin Eskihisar-Topçular hattı ile Çanakkale Boğazı hatlarında farklı fiyat politikaları uyguladığının anlaşıldığı, bununla birlikte, söz konusu fiyat farklılığının tek başına TDİ'nin rakiplerine yıkıcı fiyat uyguladığının göstergesi olamayacağı, bu çerçevede, dört yıl süren iddia konusu uygulamanın sonucunda şikâyetçilerin halen pazarda bulunmalarının ve TDİ'nin fiyatlarının altında fiyat belirliyor olmalarının anlamlı olduğu, öte yandan, bir şikâyetçinin ve TDİ'nin açıklamalarının tarafların maliyetlerinin aynı olmadığını gösterdiği, TDİ'nin personel, yakıt gibi maliyette önemli yer tutan kalemlerinin daha fazla fiyatla elde etmesinin yanı sıra, kamu kuruluşu olmasından ve tarifeli çalışmasından kaynaklanan maliyetlerinin de bulunduğu, Gökçeada-Kabatepe arası yolcu ve araç taşımacılığında kendisine ait iskeleleri ilgili teşebbüse kullandırmayarak hâkim durumunu

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/2508
Karar No : 2008/156

kötüye kullandığı iddiasıyla ilgili olarak, dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, aksi bir tespit de bulunmadığından TDİ'nin açıklamalarının yeterli görüldüğü, TDİ tarafından, fahiş miktarda iskele ve palamar ücreti talep edildiği iddialarına ilişkin olarak işe yargı sürecinin devam ettiği, şikâyetçilerden M.Ersin Eken'in TDİ'nin feribot taşımacılığı yaptığı Çanakkale-Eceabat ve Gelibolu-Lapseki hatlarında rakip teşebbüsleri pazar dışına çıkartmak amacıyla sunduğu hizmetin fiyatını maliyetin altında belirlediğini iddia ettiği ilk şikâyetinin 13.06.2001 tarih, 2547 sayılı ile Kurum'un kayıtlarına girdiği, Kurul'un 21.05.2002 tarih, 02-30/344-140 sayılı kararında, yıkıcı fiyat uygulamasının söz konusu olmadığı, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlâl edilmediği gerekçesiyle soruşturmanın açılmadığı, bu karara karşı şikâyetçi tarafından Danıştay'da açılan iptal davasında, Danıştay Onüçüncü Dairesi'nin 22.06.2005 tarih ve E:2005/955, K:2005/3246 sayılı kararı ile davanın reddine karar verildiği, kararda şikâyetçinin uygulamış olduğu fiyatın yıkıcı deneye fiyatın da altında olmasının davanın reddedilmesine gerekçe olarak gösterildiği, şikâyetçi tarafından İstanbul Asliye Ticaret Mahkemesi nezdinde açılan davada da, TDİ savunmalarında belirtildiği üzere, mahkemenin Rekabet Kurulu kararını ve bilirkişi mütalaasını gerekçe göstererek davayı reddettiği, her iki davanın da temyiz aşamasında olduğu, ilgili dilekçede TDİ'nin 2000-2004 yıllarındaki uygulamalarının şikâyet edildiği, buna göre, söz konusu dönemin bir bölümünün (2000, 2001 ve 2002 yılının bir kısmı) Kurul'un 21.05.2002 tarih, 02-30/344-140 sayılı kararına konu olduğu, soruşturma döneminde yapılan tespitlerin söz konusu kararın dayanağını oluşturan dosyada bulunanlardan farklı, yeni deliller sunmadığı, diğer yandan, şikâyete konu olan dönemin dört yıllık bir dönem içerdiği, bu süre içinde yıkıcı fiyat uyguladığı iddia edilen TDİ'nin de oldukça altında fiyatlarla anılan firmaların faaliyetlerini sürdürmesinin ekonomik olarak anlamlı bulunmadığı, bu durumun da Kurul'un 21.05.2002 sayılı kararını destekler nitelikte olduğu, soruşturmaya konu olan rakiplerin faaliyetlerini zorlaştırıcı iki eylemden birisi için yargı sürecinin devam ettiği, diğerine ilişkin olarak ise yeterli delilin bulunmadığı tespit ve değerlendirmeleri ışığında dava konusu Rekabet Kurulu kararıyla, TDİ'nin ilgili pazardaki 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumunu kötüye kullandığı yönündeki şikâyetin reddine karar verildiği anlaşılmaktadır.

İşlem dosyasında bulunan soruşturma raporunun incelenmesinden; TDİ'nin son üç yılda (2002-2004) Çanakkale-Eceabat hattında sırasıyla maliyetlerin %27, %30 ve %27 altındaki oranlarda; Gelibolu-Lapseki hattında ise aynı dönemler itibarıyla %30, %28 ve %25 oranlarında maliyetin altında fiyatlar belirlediği, bu iki hattın aynı zamanda TDİ'nin rekabetle karşılaştığı hatlardan ikisi olduğu, buna karşın rekabet ortamının mevcut olmadığı Eskihisar-Topçular hattında ise, belirlenen yüksek fiyatlarla aşırı kâr elde ettiği, anılan yıllardaki kâr oranının sırasıyla %214, %192 ve %254 olarak gerçekleştiği, Çanakkale-Eceabat ile şikâyete konu Gelibolu-Lapseki hattında son yıllarda uygulanan tarifeler itibarıyla TDİ'nin sürekli zarar ettiği, uygulanan fiyat tarifelerine bakıldığında Çanakkale Boğaz hattındaki tarifelerin 29.08.2003 tarihinden 2005 yılı başına kadar haklı bir gerekçe bulunmaksızın sürekli

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2006/2508
Karar No : 2008/156

olarak indirildiği ve maliyetlerin altında fiyatlar uygulandığı, TDİ'nin fiyat indirimi yaparak zararına çalıştığı pazarda rakip teşebbüslerin de genel olarak zararına ya da çok düşük kârlarla çalışmak zorunda bırakıldıkları tespitlerine yer verildiği görülmektedir.

Ayrıca soruşturma raporunda, yıkıcı fiyat değerlendirilmesinde ilk ortaya konan fiyat-maliyet analizlerine göre TDİ'nin, özel sektör firmalarıyla rekabet ettiği ve hâkim durumda bulunduğu Gelibolu-Lapseki ve Çanakkale-Eceabat arabalı vapur hizmetlerinde son üç yılda %30 civarında maliyetin altında aşırı düşük ve zararına fiyatlarla hizmet sunarak rakip teşebbüslerin faaliyetini zorlaştırdığı ve rekabetin gelişimine zarar verdiği, tarife indirimlerinin yapıldığı tarihler itibariyle TDİ'nin indirimlerini haklı gösterecek başka herhangi bir maliyet azalması ya da verimlilik artışının da bulunmadığı kaldı ki, TDİ'nin rekabetle karşılaşmadığı diğer hatlarda aynı tarihler itibariyle sürekli fiyat artışları, buna karşın rekabetle karşılaşmış olduğu hatlarda ise süreklilik arz eden indirimler yaptığı, TDİ'nin kılavuzluk hizmetlerinden, liman hizmetlerinden ve Eskihisar-Topçular arası arabalı vapur hizmetlerinden elde ettiği kaynaklarla ilgili pazarda çok düşük fiyatlar dolayısıyla oluşan zararlarını sübvansede ettiği saptanmıştır.

Bu itibarla, ilgili pazarda hâkim durumda olan TDİ'nin malî kaynaklarından gelen avantajıyla, Çanakkale Boğazı hatlarında yıkıcı fiyat uygulayarak rakiplerinin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırdığı, hâkim durumunu kötüye kullandığı, böylece 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (a) ve (d) bendlerinde belirtilen davranışlarda bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda, TDİ'nin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumunu kötüye kullandığı yönündeki şikâyetin reddine ilişkin dava konusu Rekabet Kurulu kararında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davacı şikâyetinin reddine ilişkin 24.01.2006 tarih ve 06-03/51-11 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptaline, aşağıda dökümü gösterilen 63,70-YTL yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacıya; yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca davacı vekili için takdir olunan 500,00-YTL avukatlık ücretinin de davalı idareden alınarak davacı vekiline verilmesine, artan posta ücretinin istemi halinde davacıya iadesine 07.01.2008 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Ali	Suna	Turan	Zümrüt
ÖZTÜRK	ÖZTÜRK	TÜRKOĞLU	KARAKAYA	ÖDEN

YARGILAMA GİDERLERİ :

Toplam Harç : 43,70-YTL
Posta Gideri : 20,00-YTL
TOPLAM : 63,70-YTL

